

concerto
BUDAPEST

DVOŘÁK

Aimard / Keller

2025. február 14.

péntek 19.30

Zeneakadémia

DVOŘÁK

Karnevál-nyitány, op. 92

g-moll zongoraverseny, op. 33

- szünet -

9. („Újvilág”) szimfónia, op. 95, B. 178

1. *Addagio - Allegro molto*

2. *Largo*

3. *Scherzo - Molto vivace*

4. *Allegro con fuoco*

Pierre-Laurent Aimard zongora
Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

Házigazda: **Batta András**

CONCERTO BUDAPEST SZIMFONIKUS ZENEKAR

Zene szenvedéllyel

A Concerto Budapest szimfonikus zenekar Magyarország egyik vezető nagyzenekara. Egyéni hangzásával, nagy ívű műsorszerkesztésével különleges és meghatározó szereplője a magyar és nemzetközi zenei életnek. Széles repertoárja a jól ismert klasszikusoktól napjaink kortárs darabjaiig terjed. Progresszív karaktere elementáris erővel nyilvánul meg zenészei játékában, előadásukat a zene szenvedélyes szeretetével teszik feledhetetlenné a közönség számára is.

A zenekar egyike Magyarország legrégebbi együtteseinek, a több mint százéves múltat magáénak tudható Concerto Budapest elődje 1907-ben alakult meg. Zeneigazgatója és vezető karmestere a 2007-es centenárium óta Keller András világhírű hegedűművész-professzor, a Keller Quartet alapítója.

A Concerto Budapest Keller András személyében és vezetésével a magyar kamarazenélés legnemesebb tradícióit viszi tovább, melyeket Bartók Bélától és Weiner Leótól Végh Sándoron és Rados Ferencen át Kurtág Györgyig ívelő folytonosság és zenei szellemiség fémjelez.

A zenekar állandó vendégei olyan elismert magyar zenészek, mint Takács-Nagy Gábor, Ránki Dezső, Várjon Dénes, Kelemen Barnabás, Baráti Kristóf, Fenyő László, Szűcs Máté, Berecz Mihály és Perényi Miklós, visszatérő nemzetközi vendéglistái közé tartozik Gidon Kremer, Heinz Holliger, Isabelle Faust, Khatia Buniatishvili, Lucas Debargue, Mihail Pletnyov és Jevgenyij Koroljov.

A Concerto Budapest tiszteletbeli elnöke Kurtág György, a kortárs zene élő legendája.

Antonín DVOŘÁK

Karnevál-nyitány, op. 92

- 1. A nyitány 1892. április 28-án szólalt meg először Prágában, Dvořák búcsúkoncertjén, mielőtt a szerző Amerikába utazott.**
- 2. A Karnevál egy nyitánytrilógia középső darabja, amely eredetileg az *Élet* címet viselte.**
- 3. A mű a szerző programja szerint egy magányos vándorról szól, aki belecsöppen egy karneváli forgatagba.**

Számos Dvořák-művet köszönhetünk a szerző amerikai útjának – a koncerten is megszólal ilyen. A *Természet, Élet és Szerelem* című nyitánytrilógia azonban még cseh termés, de éppen hogy csak az. Az egymással tematikus kapcsolatot is mutató triptichon ősbemutatója, amelyen a cseh Nemzeti Színház zenekarát maga a szerző vezényelte, Dvořák New Yorkba utazása előtti utolsó fellépése volt. De a műhármas nemcsak búcsú volt, hanem nyitány is: ezzel mutatkozott be első amerikai koncertjén a Carnegie Hallban. Mindhárom darab koncertnyitány, vagyis nem követi őket opera, hanem kifejezetten hangversenyerterembe szánta őket Dvořák. 1894-es megjelenésükkor már *A természetben*, a *Karnevál* és az *Othello* címeket viselték. A középsőt ekképp jellemezte Brahms: „*Boldog zene! A hangversenyrendezők hálásak lehetnek érte!*” És tényleg: tökéletes koncertnyitó darab. Dvořák programot is rendelt a műhöz: „*Egy magányos vándor érkezik alkonyatkor a városba, ahol karnevál zajlik. A minden irányból szóló hangszerek hangjába az emberek örömujjongásai keverednek, a résztvevők dalokkal és táncokkal fejezik ki vidámságukat.*” Nem nehéz felismerni a zenében a karneváli hangulatot, ahogy azt az éles váltást sem, melynek következtében a lírai és lassabb középrészben hirtelen a vándor nézőpontja, merengő belső világa elevenedik meg. Igazi éjszakai ez, pasztorális epizód, amelyben ennek megfelelően a fafúvósok és a hegedű játsszák a főszerepet. Az itt megszólaló természethangok a trilógia első darabjából valók. De a karneváli forgatag természetesen visszatér, és vidám, zajos kódával nyílik a zárószakasz és zárul a nyitány.

Pierre-Laurent Aimard

„Úgy gondolok egy zeneműre,
mint egy térbeli formára. És az érdekelt,
hogyan működik, hány oldala van.
Másképpen ez, mint egy könyv vagy
mint egy festmény. **Minden arról szól,
hogyan megértsd a belső
gazdagságát, amely mélységet
és értelmet ad neki.**”

Keller András

„A hangnak először bennünk kell megszületnie:
a magasságának, a többi paraméterének, az irányának és a kifejezésének.
A legfontosabb, hogy miért akarom azt a hangot így vagy úgy játszani.
Ha bennem megszületett az, amit szeretnék kifejezni, közölni, az válhat
valósággá: **ami a szívemből, lelkemből jön, a kezemén keresztül
találja meg az útját**, hogy mások is meghallhassák.”

Antonín DVOŘÁK

g-moll zongoraverseny, op. 33

- 1. Ez az első Dvořák három befejezett versenyműve közül. Ezenkívül egy hegedű- és egy csellóversenyt komponált.**
- 2. A darab 1876 késő nyarán készült, de premierére csak jóval később, 1878. március 24-én Prágában került sor, Karel Slavkovský szólójával.**
- 3. A három tétel a hagyományos felépítést követi: szonátaformájú nyitótétel, mérsékelt lassú tétel és energikus rondófinálé.**

Noha Dvořák kiválóan zongorázott, nem volt olyan értelemben virtuóz, mint Liszt vagy Brahms. Ezzel ő maga is tisztában volt, ezért a hangszerhez fűződő viszonyát is igen tudatosan kezelte. Életművében szép számmal találunk (zömében nem lehetetlenül nehéz) szólódarabokat, illetve kamaraműveket (ideértve az énekesek számára készült dalokat is), amelyeket a partnerekre támaszkodás biztonsága miatt bevállalt koncerteken is. De csupán egyetlen zongorára és zenekarra írt művet alkotott, mintha a versenymű már túlmutatott volna képességein. Akkor mégis miért választotta épp a zongorát első versenyműve szólóhangszerének? Amellett, hogy a zongoraversenynek – legalábbis még Mozart és Beethoven korában – magasabb presztízse volt, mint a többinek, Dvořákot lenyűgözte és motiválta egy rendkívül tehetséges cseh pianista, Karel Slavkovský játéka. A zongorista előszeretettel mutatta be honfitársai új műveit, s a technikai tudás és a lelkesedés elég ok volt, hogy Dvořák nekilásson a zongoraversenynek. Az eredmény egy igencsak grandiózus, drámai szövetű mű lett. A nyitótételben – ellentétben például a hegedűversennyel – nem lép be rögtön a szólista, helyette terjedelmes zenekari bevezetést hallunk. A szimfonikus hangvételi főtémára korálszerű második téma felel, majd virtuóz kadenciát követően tekintélyparancsoló zene zárja a tételt. A dűrban megszólaló lassú tétel csendes és nyugodt, de a legkevésbé sem unalmas, hiszen harmóniai téren állandó meglepetéseket tartogat. Végül a finálé stílusában és gesztusaiban izgalmas Beethoven–Dvořák-hibrid, dübörgő, energikus és némi cseh népi ízt felvillantó zene.

Antonín DVOŘÁK

9. (e-moll, „Az Újvilágból”) szimfónia, op. 95, B. 178

- 1. A szimfónia 1893 első felében készült, és még abban az évben be is mutatták a New York-i Filharmonikusok Seidl Antal vezényletével.**
- 2. Dvořák nem használt fel autentikus amerikai dallamokat a műhöz, de bizonyos szakaszokból kihallhatók a helyi stílusok.**
- 3. A négy tétel tipikus szimfóniai rendben követi egymást: lassú bevezetéssel ellátott gyors nyitótétel, lírai lassú tétel, kontrasztos scherzo és nagyszabású finálé.**

Dvořák amerikai látogatásának egyértelműen fő műve a 9. szimfónia. A szerzőt azzal a szándékkal csábították át a tengerentúlra, hogy az Európával lépést tartani nem tudó amerikai zenében utat mutasson. Dvořák komolyan vette a feladatot és Amerika állítólagos lemaradását is, így amikor a New York-i Nemzeti Konzervatórium pályázatot írt ki, az intézmény igazgatójaként gond és etikai dilemma nélkül ítélte oda a díjat magának. Bár tulajdonképpen igaza volt: az e-moll szimfónia lámpásként világított Amerika zenetörténetének egén. Ám mielőtt túlságosan belehallanánk az Újvilág hangját a műbe, nem árt tisztázni, hogy maga a szerző cáfolta, hogy a darab tele lenne amerikai motívumokkal. Dvořák lowában, történetesen egy cseh faluban fejezte be a mű komponálását, és bizonyos tételekből nemhogy európai, de kifejezetten cseh zenét hallani ki. Vagy ne feledkezzünk el Csajkovszkij hatásáról, akinek 5. szimfóniája komoly benyomást tett Dvořákra. Talán az orosz mestertől vette az ötletet is, hogy egy vezérmotívumot vezessen végig mind a négy téten. Elsőként kürtökön halljuk ezt a témát, majd a nyitótételben nem sokkal később érkezik egy pentaton melléktéma, amely, ha nem is amerikai népdal, inspirálódhatott azokból a folklórelemekből, amelyekkel a szerző találkozott az Újvilágban. A már-már spirituális lassú tétel eredetileg a *Legenda* címet viselte, és egy irodalmi élményből, Henry W. Longfellow indiánokról szóló, *Hiawata* című költeményéből született. A scherzóban két világ ütközik össze: a főrész nyüzsgő és zajos amerikai nagyvárosa a trió nosztalgikusan békés cseh falujával. Előbbiben egymást hajszólo témák, utóbbiban nyugodt táncdallamok jelennek meg. Az energikusan berobbanó finálé tartalmaz polkát, felvonultatja a korábbi tételek zenei gondolatait, végül a legutolsó akkordban váratlanul lehalkul, és feloldódik a semmiben.

Batta András

„Sokért nem adnám, ha Dvořáktól,
Sosztakovicstól, pláne Schuberttől,
Bachtól személyesen tudtam volna
átvenni a névjegyüket. Ha ugyan
egyáltalán volt nekik. Utóbbi kettőnek
biztosan nem. Amúgy is: **belénk égtek,**
őszélmények sokaságával.
A zenész játszik. Én beszélek.
Ők: vannak. Örökké.”

14 FEBRUARY 2025, FRIDAY 19.30 | LISZT ACADEMY, GRAND HALL

DVOŘÁK

Aimard / Keller

DVOŘÁK: Carnival Overture, Op. 92

DVOŘÁK: Piano Concerto in G minor, Op. 33

- interval -

DVOŘÁK: Symphony No. 9 in E minor ('From the New World'), Op. 95, B. 178

Pierre-Laurent Aimard piano

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **András Keller**

Host: **András Batta**

Antonín Dvořák's sole piano concerto is bookended by two of his popular works for full orchestra: this is the programme on offer from András Keller, who has invited one of the most important pianists of our time to serve as the soloist for the 1876 concerto. Pierre-Laurent Aimard is an intimate acquaintance of the Hungarian music scene, and the attraction is mutual: one only has to think of the French artist's decades of dedication to the works of Ligeti and Kurtág. Prior to his performance of the Piano Concerto in G minor, we will hear the most popular of Dvořák's 'Nature, Life and Love' trilogy of overtures: the Carnival Overture, which depicts life in all its variety and colour. Just as this composition whisks the listener away into a merry tumult, the iconic work of Dvořák's career, his Symphony No. 9 'From the New World' also removes us from our usual surroundings: in this case, to America, where the already famous composer taught at a conservatory for three years during the 1890s. Although he was working in New York, it is not the bustling metropolis that his last symphony evokes, but rather the atmosphere of American folklore, naturally mixed with the Czech melodies that make Dvořák's musical world so unmistakable.

Mozart nap

concerto
BUDAPEST

2025. március 2., vasárnap
Zeneakadémia

Művészeti vezető: **Keller András**

Házigazda: **Batta András**

11.00, 17.00 | KUPOLATEREM

Varázsóra
Simon Izabella
gyermekműsora

11.00 | NAGYTEREM

Esz-dúr kürtverseny, K. 447
C-dúr zongoraverseny, K. 467
Gran Partita
(B-dúr szerenád), K. 361

Devecsei Gábor szárnykürt
Angela Hewitt zongora
Concerto Budapest
Vezényel: **Keller András**

15.00 | NAGYTEREM

Kamarakonzert
B-dúr szonáta fagottra
és csellóra, K. 292
Varázsfuvola-esszencia
(*Johann Wendt átírt*)
F-dúr oboanégyes, K. 370
g-moll vonósötös, K. 516

Mohai Bálint fagott
Kokas Dóra cselló
Kaczander Orsolya fuvola
Albrecht Mayer oboa
Maxim Rysanov brácsa
Keller Quartet

19.30 | NAGYTEREM

Exsultate jubilate: Motetta
oboa d'amoréra, zenekarra
és orgonára, K. 165 (158a)
(*Matthias Spindler átírt*)
c-moll zongoraverseny, K. 491
F-dúr oboaverseny, K. 293, op. 29
(*G. Odermatt átírt*)
D-dúr („Prágai”) szimfónia, K. 504

Albrecht Mayer oboa
Angela Hewitt zongora
Concerto Budapest
Vezényel: **Keller András**

concerto BUDAPEST

YouTube

 concertobudapest.hu

 [concertobudapest](https://facebook.com/concertobudapest)

 [concerto_budapest](https://instagram.com/concerto_budapest)

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM